

MINTAQADA TURISTIK AGLOMERATSİYALARNI RIVOJLANISHIDA EKOLOGIK TURIZMNI AHAMIYATI

i.f.d, professor. Muxitdinov Xudayor Suyunovich

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti

Toshev Nurbek Janon o'g'li

Qarshi davlat universiteti Turizm va marketing kafedrasini mustaqil tadqiqotchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14649599>

Annotatsiya: Ushbu maqolada Mahalliy aholi bilan hamkorlikda xizmat ko'rsatish (gidlik, hunarmandchilik mahsulotlari, ekoturizm ekskursiyalari) imkoniyatlarini yaratish muhimdir. Ekoturizm mahalliy aholining turizm loyihalarida faol ishtirokini ta'minlaydi, bu esa ularning iqtisodiy farovonligini oshiradi va qishloq joylarda yashovchi aholining turmush darajasini yaxshilashga yordam beradi.

Keywords: ekoturistik aglomeratsiya infratuzilma, madaniy va tarixiy obyektlar, milliy an'analar va meroslar, diqqatga sazovor joylar.

Kirish: Ekoturistik aglomeratsiyaning rivojlanishi viloyatning jozibadorligini xalqaro miqyosda oshiradi. Xalqaro sayyohlar ekoturizm orqali mintaqaning boy tabiiy resurslari va ekologik toza turizm xizmatlari bilan tanishadilar. Global miqyosda ekologik toza turizmga talab ortib bormoqda.

Qashqadaryo viloyati ekoturizm infratuzilmasini rivojlantirish orqali xalqaro turizm bozorida raqobat qila oladigan hududlardan biriga aylanishi mumkin. Xalqaro darajada ekoturizm markazlariga bo'lgan talabning ortib borishi Qashqadaryo viloyatini ham bu bozorning muhim ishtirokchisiga aylantiradi. Bu esa xalqaro sayyohlarni jalb qilish va viloyatning ijobiy imidjini shakllantirishga yordam beradi. Qashqadaryo viloyatida ekoturistik aglomeratsiya infratuzilmasini rivojlantirishning dolzarbligi va muhimligi tabiiy resurslarni himoya qilish, mahalliy iqtisodiyotni rivojlantirish, atrof-muhit barqarorligini ta'minlash va xalqaro turizm bozorida raqobat qilish bilan bog'liqdir. Bu jarayon nafaqat turizmning barqaror o'sishiga hissa qo'shadi, balki viloyatni ekologik jihatdan rivojlangan, jozibador turistik hududga aylantiradi. Ekoturizmning rivojlanishi Qashqadaryo viloyatining iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik barqarorligini oshirishda muhim qadam bo'lib, aholi farovonligini ta'minlash va xalqaro miqyosda tanilish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Turistik aglomeratsiyalar madaniy meros va an'analarni saqlash va ommalashtirishning samarali vositasi sifatida xizmat qiladi. Bu turistik aglomeratsiya hududida joylashgan madaniy va tarixiy obyektlar, milliy an'analar va meroslarni sayyohlarga taqdim etish orqali amalga oshiriladi. Bu jarayonda, madaniy obyektlarni tiklash va saqlashga e'tibor kuchayadi, mahalliy madaniyat va urf-odatlar xalqaro miqyosda taniladi va mahalliy aholi o'z madaniy merosini asrab-avaylash va uni turizm orqali rivojlantirishda ishtirok etadi. Turistik aglomeratsiyalarni tashkil etish xalqaro hamkorlikni rivojlantirish va mintaqaning raqobatbardoshligini oshirish imkonini beradi. Xalqaro turistlarni jalb qilish uchun mintaqa raqobatbardosh turistik mahsulotlarni yaratish va taqdim etishga ehtiyoj sezadi. Bu jarayonda, xalqaro turistik bozorlarga chiqish imkoniyatlari kengayadi, mahalliy xizmatlar va infratuzilma xalqaro standartlarga moslashtiriladi va mintaqa boshqa turistik markazlar bilan raqobatbardoshlikni ta'minlaydi.

Mintaqada turizmni rivojlantirishda aglomeratsiyani optimal joylashtirishning

dolzarbligi va muhimligi bir qator strategik omillar bilan bog'liq bo'lib, bu nafaqat turizm sohasini kengaytirish, balki iqtisodiy o'sishni tezlashtirish, mahalliy aholiga yangi imkoniyatlar yaratish va atrof-muhitni muhofaza qilish nuqtai nazaridan ham katta ahamiyatga ega. Aglomeratsiyalarni optimal joylashtirish turistik sohaning samarali rivojlanishiga imkon yaratadi. Bu hududlarda mehmonxonalar, restoranlar, ko'ngilochar maskanlar va boshqa turistik xizmatlar rivojlanadi, natijada:

- ❖ **Ish o'rinlari yaratiladi:** Bu, o'z navbatida, mahalliy aholi uchun yangi ish o'rinlari ochilishiga olib keladi va ularning daromadini oshiradi.
- ❖ **Hududning iqtisodiy salohiyati oshadi:** Turizmning rivojlanishi bilan infratuzilma yaxshilanadi va bu boshqa iqtisodiy tarmoqlarga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Turizm aglomeratsiyalarini to'g'ri joylashtirish mintaqaviy infratuzilmaning yaxshilanishiga va uni global standartlarga moslashtirishga yordam beradi. **Transport va logistika tizimi:** Aglomeratsiyalarni transport imkoniyatlari bilan bog'lash orqali sayyohlar uchun qulay yo'llar yaratiladi, bu esa turizmga bo'lgan talabni oshiradi. Yaxshi joylashgan aglomeratsiyalar yuqori sifatli xizmatlarni ko'rsatishga imkon beradi, bu esa sayyohlarning mintaqaga bo'lgan qiziqishini yanada oshiradi. Aglomeratsiyalarni optimal joylashtirish orqali:

- **Madaniy va tarixiy obyektlar yaxshi muhofaza qilinishi mumkin:** Madaniy merosni xalqaro darajada targ'ib qilish turistik jalb qilishni kuchaytiradi.
- **Tabiiy resurslar muhofazasi:** Ekoturizmni rivojlantirish orqali aglomeratsiyalarni tabiiy go'zalliklar va ekologik bog'lar bilan bog'lash mumkin. Bu ekologik turizmni rivojlantirishga hissa qo'shadi va atrof-muhit barqarorligini saqlashda muhim rol o'ynaydi.

Aglomeratsiyani joylashtirish orqali bir nechta turistik obyektlarni birlashtirish va ularga oson kirish imkoniyatini yaratish mintaqani sayyohlar uchun jozibador qiladi. Bu jarayonda, **turistik marshrutlarni** shakllantirish orqali sayyohlarga bir-biriga yaqin joylashgan bir nechta diqqatga sazovor joylarni ziyorat qilish imkoniyati beriladi. Masalan, Shahrisabz, Qarshi, va Kitob kabi tarixiy va tabiiy zonalarni bitta turistik klasterga birlashtirish orqali hududning jozibadorligi ortadi.

Sayyohlar oqimini samarali boshqarish, turistik aglomeratsiyalarni to'g'ri joylashtirish orqali turistik manzillarga sayyohlar oqimini samarali boshqarish mumkin. Bu quyidagi jihatlar orqali amalga oshadi.

Oqimni tartibga solish, sayyohlar oqimining bir necha manzillarga yo'naltirilishi diqqatga sazovor joylarda ortiqcha yuklamani oldini oladi va ularning barqaror ishlashiga yordam beradi. Optimal joylashtirish orqali mavsumiy turizm bilan bog'liq muammolarni kamaytirish va yil davomida sayyohlarni jalb qilish imkoniyati yaratiladi.

References:

1. O'zbekiston Respublikasining "Turizm to'g'risida" qonuni 2019-yil 18-iyul, O'RQ-549-son O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi. [20.12.2022]. <https://president.uz/oz/lists/view/5774>
2. R.Butler. Tourism Area Life Cycle: Contemporary Tourism Reviews-2006. P.45-46
3. D. Ioannides "Tourism in the Age of Globalisation" 2000. P.90-112
4. Leiper N.Tourism system: an interdisciplinary perspective. Palmerston North, New Zealand: Department of Management Systems, Business Studies Faculty, Massey University,

1990, 289 p

5. Qodirov, F. "OPTIMIZATION OF TELECOMMUNICATIONS POWER SUPPLY SYSTEMS BASED ON RELIABILITY CRITERIA." Science and innovation 2.A12 (2023): 15-20.
6. F Qodirov. Aholiga tibbiy xizmatlar ko'rsatishning rivojlanishini iqtisodiy-matematik modellashtirish. Scienceweb academic papers collection . 2023/1/1.
7. F Qodirov. Zamonaviy to'lov tizimlari tahlili va elektron pul birliklari. Scienceweb academic papers collection. 2023/1/1.
8. Farrux Qodirov. Zamonaviy trenajyor va simulyatsiya qiluvchi dasturlarning hozirgi kundagi ahamiyati. Scienceweb academic papers collection. 2023/1/1
9. Farrux Qodirov. BUSINESS INNOVATION MODEL OF INCOME AND COSTS FROM THE PROVISION OF MEDICAL SERVICES TO THE POPULATION. Scienceweb academic papers collection. 2023/1/1
10. Farrux Qodirov. ECONOMIC-MATHEMATICAL MODELING OF THE DEVELOPMENT OF THE PROVISION OF MEDICAL SERVICES TO THE POPULATION. Scienceweb academic papers collection. 2023/1/1
11. Farrux Qodirov. THE PLACE OF ECONOMETRICAL MODELING OF HEALTHCARE QUALITY IMPROVEMENT IN THE DIGITAL ECONOMY. Scienceweb academic papers collection. 2023/1/1
12. Farrux Qodirov. DEVELOPMENT OF SCIENTIFIC AND TECHNOLOGICAL SYSTEM OF MANAGEMENT OF INDUSTRIAL ENTERPRISES. Scienceweb academic papers collection. 2023/1/1
13. Ergash o'g'li, Qodirov Farrux. "CREATION OF ELECTRONIC MEDICAL BASE WITH THE HELP OF SOFTWARE PACKAGES FOR MEDICAL SERVICES IN THE REGIONS." Conferencea (2022): 128-130.
14. Ergash o'g'li, Qodirov Farrux. "IMPORTANCE OF KASH-HEALTH WEB PORTAL IN THE DEVELOPMENT OF MEDICAL SERVICES IN THE REGIONS." Conferencea (2022): 80-83.